

ingediend op **1669** (2022-2023) – Nr. 2
18 september 2023 (2022-2023)

Verslag

namens de Commissie voor Welzijn,
Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding
uitgebracht door Tine van der Vloet

over het voorstel van resolutie

van Ann De Martelaer, Jeremie Vaneeckhout en Celia Groothedde

over de gedeeltelijke intrekking van de actualisering
van persoonsvolgende budgetten

Documenten in het dossier:

1669 (2022-2023) – Nr. 1: Voorstel van resolutie

verzendcode: WEL

Samenstelling van de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding:

Voorzitter: Stefaan Sintobin.

Vaste leden:

Koen Daniëls, Veerle Geerinckx, Elke Sleurs, Tine van der Vloet, Katja Verheyen;

Immanuel De Reuse, Stefaan Sintobin, Suzy Wouters;

Maike De Rudder, Katrien Schryvers;

Freya Saeys, Maurits Vande Reyde;

Ann De Martelaer, Jeremie Vaneekhout;

Freya Van den Bossche.

Plaatsvervangers:

Allessia Claes, Freya Perdaens, Sarah Smeyers, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout;

Yves Buisse, Ilse Malfroot, Frieda Verougstraete-Deschacht;

Vera Jans, Kurt Vanryckeghem;

Gwenny De Vroe, Emmily Talpe;

Johan Danen, Celia Groothedde;

Conner Rousseau.

Toegevoegde leden:

Lise Vandecasteele.

INHOUD

1. Toelichting door Ann De Martelaer.....	4
2. Bespreking	6
3. Stemming	8
Gebruikte afkortingen	9

De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding besprak het voorstel van resolutie over de gedeeltelijke intrekking van de actualisering van persoonsvolgende budgetten tijdens haar vergadering van 20 juni 2023.

1. Toelichting door Ann De Martelaer

Ann De Martelaer zegt dat het Mozaïkebesluit IV aan de basis ligt van dit voorstel van resolutie. Door dat besluit is het aantal zorgzwaartecategorieën van 12 op 24 gebracht. Zorginschaling is een objectieve en eenduidige methodiek om de zorgzwaarte van een meerderjarige persoon met een handicap uit te drukken. De uitbreiding van het aantal categorieën moest bijdragen tot een betere afstemming van de zorg op de zorgzwaarte.

Het Mozaïekbesluit V van 5 maart 2021 actualiseert onder meer de persoonsvolgende budgetten. Dit besluit is van toepassing op de 16.532 personen die op 31 december 2020 op de wachtlijst stonden. Die wachtlijst omvat een groep personen die al lang wachten zonder dat hun zorgzwaarte ooit is bepaald en een groep die was ingeschaald in een van de twaalf oorspronkelijke categorieën. Vanaf 1 januari 2021 zouden deze personen ingeschaald worden aan de hand van het nieuwe zorgzwaarte-instrument. In een nota bij het Mozaïekbesluit V motiveert de Vlaamse Regering deze beslissing: de actualisering zou bijdragen tot een betere inschaling en leiden tot een hogere investering van 26 miljoen euro. Bovendien zouden vooral de langst wachtenden baat hebben bij het nieuwe systeem.

Een persoon met een handicap met een zorgvraag moet eerst een ondersteuningsplan indienen en voor een MDT verschijnen, dat een verslag opstelt op basis van de zorgzwaarte-inschaling. Het verslag wordt aan het VAPH bezorgd om een beslissing te nemen over de budgetcategorie, de persoon in een prioriteitengroep in te delen en de datum van beslissing vast te leggen. De persoon met een handicap ontvangt een brief met het toegewezen persoonsvolgende budget. Vervolgens komt de aanvrager maanden tot jaren op de wachtlijst terecht. Wanneer de persoon met een handicap aan de beurt is, wordt een terbeschikkingstelling en een budget toegekend.

In 2021 zijn 1609 personen met een handicap gevat door de actualisering. In de praktijk is aan 423 mensen een hoger budget toegekend en aan 1186 een lager. *Ann De Martelaer* stelt, na extrapolatie van deze cijfers voor 2022 en 2023, vast dat op personen met een handicap zonder begeleidings- en permanentiewaarde ruim één miljoen euro per jaar wordt bespaard. Op de groep die wel al in een budgetcategorie was ingedeeld, wordt ruim drie miljoen euro bespaard. Opgeteld bespaart de overheid ruim vier miljoen euro per jaar door de actualisering. Deze besparing loopt de komende jaren cumulatief door. De werkelijke impact van deze actualisering ligt nog hoger omdat zorginstellingen een bijkomend budget krijgen voor wie gebruikmaakt van een voucher. Wie met een cashbudget werkt, draagt 10,35 percent bij aan de beheerskosten.

Van de 1609 personen die in 2021 gevat waren door de actualisering hadden er 1236 reeds een begeleidings- en permanentiewaarde en 373 niet. In tegenstelling tot wat de Vlaamse Regering in de begeleidende nota schreef, gaat het bijgevolg niet hoofdzakelijk om oude dossiers. Van de 1236 krijgen er 423 een hoger en 813 een lager budget.

De besparing wordt bovendien ongelijkmatig verdeeld over de verschillende subcategorieën van budgethouders met bekende zorgzwaarte. In 2022 werd 1.438.103 euro bespaard op de persoonsvolgende budgetten van 176 budgethouders in één enkele subcategorie die door de actualisering werd overgeheveld naar een nieuwe budgetcategorie. Deze besparing zal jaarlijks oplopen.

In haar antwoord op de vraag om uitleg over de grote onderbenutting bij het VAPH antwoordde minister Hilde Crevits dat het VAPH uit voorzichtigheid een overschot boekt op zijn begroting maar dat er gezocht moest worden naar een oplossing voor en een goede besteding van dat overschot (*Vraag om uitleg* VI.Parl. 2022-23, nr. 1933). Ann De Martelaer suggereerde toen al om de actualisering van de persoonsvolgende budgetten terug te draaien.

Voor de volledigheid dient te worden gezegd dat iedereen ingeschreven op de wachtlijst na 1 januari 2021 buiten de actualisering valt. Die groep is onmiddellijk in een van de 24 nieuwe categorieën ondergebracht. Wie wel door de actualisering gevat wordt, kan zijn budget met 8000 euro per jaar zien dalen. Wie in een rolstoel door het leven moet, heeft voor de meeste handelingen assistentie nodig. Met 8000 euro minder kan bepaalde assistentie niet meer vergoed worden. Het gaat immers om mensen met een laag inkomen die afhankelijk zijn van hun zorgbudget.

Daartegenover staan de beleidsintenties van deze Vlaamse Regering die werk wil maken van de overgang van een aanbodgestuurde naar een vraaggestuurde werking. Nog in het regeerakkoord wordt erop gewezen dat de invoering van de persoonsvolgende financiering het mogelijk heeft gemaakt dat personen met een handicap vrij kunnen beslissen over de inzet van hun persoonlijk budget voor de organisatie van hun zorg en ondersteuning. Ann De Martelaer wijst er evenwel op dat personen met een handicap die onvoldoende budget krijgen gedwongen worden om zich te laten opnemen in een voorziening. Naast het regeerakkoord is er het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap dat in zijn artikel 19 het belang van zelfstandig wonen en deel uitmaken van de maatschappij benadrukt.

Deze actualisering werkt retroactief. De decreetgever wijzigt een toestand die bij decreet is vastgelegd. Ann De Martelaer vindt het ongehoord dat regels opeens wijzigen zoals in het Mozaïekbesluit V is gebeurd.

Vervolgens citeert ze de drie vragen die in haar voorstel van resolutie aan de Vlaamse Regering worden gesteld. Het voorstel van resolutie vermeldt hoeveel mensen reeds gevat zijn door deze actualisering. Maar elke nieuwe toewijzing aan een persoon die reeds van voor 2021 op de wachtlijst staat, zal volgens de actualisering verlopen. Ook wie op dit ogenblik een deelbudget krijgt, wordt gevat door deze actualisering.

Ann De Martelaer vraagt zich bij tijd en wijle af of personen met een handicap als echte burgers beschouwd worden. Beseft men welke impact beslissingen van het Vlaams Parlement hebben op het leven van personen met een handicap? Ze maakt de vergelijking met een modaal gezin dat beslist om een elektrische wagen aan te schaffen. Alvorens te beslissen welk model zal worden aangekocht, gaat het gezin na aan welke vereisten de auto dient te voldoen. Uiteindelijk bestelt het gezin een bepaalde wagen op basis van een offerte. Als bij de uiteindelijke levering blijkt dat de wagen toch niet aan de vereisten voldoet, zal het gezin zich allicht bedrogen voelen en niet akkoord gaan. In wezen doet de overheid net hetzelfde met personen met een handicap: er wordt hun een budget beloofd maar in de praktijk moeten ze zich met een lager bedrag tevredenstellen.

Veel personen met een handicap zijn het daar niet mee eens. Een aantal is reeds naar de rechtbank gestapt en heeft gelijk gekregen. GRIP vzw heeft zich tot de Raad van State gewend. Minister Hilde Crevits zou er reeds ruim een maand van op de hoogte zijn dat de Raad van State niet akkoord gaat met de actualisering. De auditeur van de Raad van State beroept zich in zijn advies op artikel 23 van de Grondwet dat bepaalt dat iedereen recht heeft om een menswaardig leven te leiden. De Raad van State is van oordeel dat de bewuste artikelen uit het Mozaïekbesluit V vernietigd en teruggedraaid dienen te worden. Voor Ann De Martelaer is dat een

bijkomende reden om dit voorstel van resolutie goed te keuren. In september 2023 zal minister Hilde Crevits immers toch voor de nodige budgetten moeten zorgen.

2. Bespreking

Vera Jans betreurt dat een ernstig debat onmogelijk lijkt omdat Ann De Martelaer de zaken op flessen trekt. Er is tijdens deze regeerperiode immers op geen enkel moment bespaard op het budget voor personen met een handicap; desondanks herhaalt de indiener telkens dezelfde vraag: beschouwt deze Vlaamse Regering personen met een handicap als burgers? Geen enkel beleidsbudget is evenveel gestegen als het budget voor personen met een handicap. Het bedraagt 2,5 miljard euro of 500 miljoen euro meer dan in 2022 en 700 miljoen euro meer dan in 2020. Vera Jans benadrukt deze cijfers geregeld omdat ze aldus draagvlak wil creëren. Ongeacht wie de volgende bevoegde minister wordt, hij zal immers steun nodig hebben om budget vrij te maken voor personen met een handicap. Wie de groei van dit budget ontkent, doet daar niemand plezier mee.

Voor de hervormingen waarover dit voorstel van resolutie gaat, zal deze Vlaamse Regering geen schoonheidsprijs krijgen. Ze waren evenwel noodzakelijk om het systeem beheersbaar te houden. De Mozaïekbesluiten IV en V zijn nodig omdat extra middelen vrijmaken alleen resultaat zal opleveren als tegelijk de regelgeving wordt aangepast. Bovendien zijn alle middelen die door deze hervorming zijn vrijgekomen, opnieuw in het beleidsdomein personen met een handicap geïnvesteerd. In het voorstel van resolutie is ten onrechte sprake van gigantische recurrente besparingen.

De sector ging bovendien akkoord dat de budgetbepaling nauwer op de zorgvraag moet aansluiten. Het aantal budgetcategorieën is verdubbeld op vraag van en in samenspraak met de sector. Het is geen eenzijdig opgelegde besparing maar een gedragen en gezamenlijke oefening om personen met een handicap zo correct mogelijk te helpen. Aanvragen die volledig waren afgerond voor 17 maart 2020, vallen onder de oude budgetbepaling. Na Mozaïekbesluit V verlopen inschalingen volgens een andere methodiek. Een aantal mensen ziet zijn oorspronkelijke budget dalen maar bij anderen stijgt het budget. Het voorstel van resolutie wil enkel de budgetten die zijn gedaald herzien met als argument dat de actualisering een besparings-oefening is die meer heeft opgeleverd dan aanvankelijk gedacht.

Vera Jans benadrukt dat er geen sprake is van een besparing. Een bestuurlijke maatregel die leidt tot een minderausgave is geen besparing. Deze besluiten passen in de correctiefase en zijn doorgevoerd op vraag van de sector. Het aantal budgetcategorieën is toegenomen omdat mensen met een gelijke ondersteuningsnood dezelfde ondersteuning verdienen. Het discours dat geld wordt afgenomen strookt niet met de realiteit. Er worden enkele stappen gezet om budgetten correcter te kunnen bepalen. Inmiddels is beslist om het toegekende budget pas bekend te maken wanneer het bijna ter beschikking is. Daarnaast is zorggarantie een van de basisprincipes in elk besluit over personen met een handicap.

Er is reeds meermaals uitgelegd door zowel minister Hilde Crevits als door de administrateur-generaal van het VAPH dat onderbenutting inherent is aan een persoonsvolgend systeem dat met cash werkt. Om de onderbenutting in de sector van de personen met een handicap te houden was eerst instemming nodig van het beleidsdomein Financiën en Begroting. De in het voorstel van resolutie aangehaalde voorbeelden zijn niet coherent. Een persoon met een handicap wordt op de hoogte gebracht van het definitief toegekende bedrag wanneer de terbeschikkingstelling nakende is, en dat om de geschetste situaties te vermijden.

Er zijn organisaties die mensen actief begeleiden om tegen de overheid te procederen, wat het recht is van eenieder. Als een aanpassing nodig blijkt, zal de Vlaamse

overheid het nodige doen maar het blijft belangrijk enkele principes voor ogen te houden. Deze hervorming was nodig om het systeem beheersbaar te houden. Het was nooit de bedoeling om te besparen. Het voorstel van resolutie klinkt activistisch maar strookt niet altijd met de werkelijkheid. Om al deze redenen kan cd&v dit voorstel van resolutie niet goedkeuren.

Tine van der Vloet kan zich achter de tussenkomst van Vera Jans scharen. Aangezien deze aanpassing is overlegd met de sector, stelt ze Ann De Martelaer de vraag of de sector op het verkeerde spoor zit. Deze actualisering wil bovendien de onderbenutting verminderen. Er was een groot verschil tussen de onder- en de bovengrens van de oorspronkelijke twaalf categorieën. Omdat doorgaans werd gestreefd naar een bedrag in de richting van de bovengrens, kan het dat sommigen meer kregen dan nodig. Dat verklaart waarom voortaan met 24 categorieën wordt gewerkt. Samen met het nieuwe zorgzwaarte-instrument verloopt de budgetbepaling correcter. *Tine van der Vloet* begrijpt niet waarom Ann De Martelaer terug wil naar het oude systeem. Wie ervoor pleit enkel de gedaalde budgetten volgens het oude systeem te berekenen, dreigt ook te discrimineren. Het is onduidelijk waarom Ann De Martelaer geen rekening wenst te houden met het wetenschappelijk onderzochte nieuwe instrument dat op lange termijn betere resultaten zal opleveren.

Het is een goede zaak dat het budget voortaan bepaald zal worden kort voor de terbeschikkingstelling. *Tine van der Vloet* dringt er wel op aan hierover duidelijk te communiceren. De N-VA zal dit voorstel van resolutie niet goedkeuren.

Hannes Anaf beaamt dat dit een ernstig dossier is. Het verslag van de auditeur van de Raad van State is vernietigend. De Vlaamse overheid schat zelf in welk budget een persoon met een handicap nodig heeft om een menswaardig leven te kunnen leiden. Het budget wordt toegezegd waarna de persoon met een handicap op een wachtlijst terechtkomt. In de prioriteitengroep 2 en 3 is er bovendien weinig tot geen perspectief om het budget effectief te krijgen. In een latere fase krijgen die mensen vervolgens bericht dat het uiteindelijke budget lager zal zijn dan aanvankelijk gemeld. Het is logisch dat de Raad van State dat als buiten proportie beoordeelt. De Raad van State is er niet van overtuigd dat deze beslissing geen impact heeft op het beschermingsniveau of de zorg. Daarnaast wordt het standstillbeginsel met voeten getreden.

Ook als dit voorstel van resolutie wordt weggestemd, blijft de vraag hoe men dit zal verhelpen. Wat staat er te gebeuren wanneer deze bepalingen geschorst worden? Met welke argumenten denkt men de duidelijke stelling van de Raad van State te weerleggen? Neemt de meerderheid het inschalingsinstrument nog ernstig? Hoe denkt de meerderheid dit op te lossen? Afrondend geeft hij aan dit voorstel van resolutie te zullen goedkeuren.

Maurits Vande Reyde zegt dat er bij een actualisatie steeds mensen zullen eindigen met meer of minder dan oorspronkelijk ingeschat. Er zijn vroeger reeds correcties doorgevoerd en het valt te verwachten dat er in de toekomst nog zullen volgen. Het is een goede zaak dat een systeem op geregelde tijdstippen geactualiseerd wordt zodat het blijft doen wat iedereen beoogt: gelijke steun bieden bij gelijke zorgzwaarte. Wie er bij een correctie op wijst dat het onrechtvaardig is voor de verliezers maar dat de winnaars hun budget mogen behouden, is niet geheel eerlijk.

Onderbenutting voorstellen als een besparing is niet correct. Het was niet eenvoudig om de onderbenutting opnieuw in te zetten voor nieuwe budgetten maar dat is uiteindelijk wel gebeurd. Om deze twee redenen zal *Maurits Vande Reyde* dit voorstel van resolutie niet goedkeuren.

Ann De Martelaer benadrukt dat het zorgzwaarte-instrument en de uitbreiding van het aantal budgetcategorieën een goede zaak zijn. Daarnaast beaamt ze dat het

budget sterk is gestegen in de loop van deze regeerperiode. Al betekent dat laatste eigenlijk ook dat er grote noden zijn in de maatschappij. De cijfergegevens in het voorstel van resolutie zijn haar bezorgd door het VAPH. Dat het eindresultaat 3 miljoen euro lager ligt, betekent dat er wordt bespaard. Er worden jaarlijks minder middelen uitgegeven als gevolg van de actualisatie. De auditeur van de Raad van State komt tot de conclusie dat het beschermingsniveau dat personen met een handicap genieten aanzienlijk daalt door het Mozaïekbesluit V. Omdat daarvoor geen redenen van algemeen belang worden aangedragen, wordt geadviseerd om enkele bepalingen uit dat besluit te schrappen. Zelfs als dit voorstel van resolutie wordt weggestemd, zal de meerderheid met een oplossing moeten komen. Het gaat niet op om wie meer krijgt dan voordien te vragen het budget terug te betalen. Ann De Martelaer betreurt dat niet wordt beslist de actualisering terug te draaien.

3. Stemming

Het voorstel van resolutie wordt verworpen met 9 stemmen tegen 5.

Stefaan SINTOBIN,
voorzitter

Tine VAN DER VLOET,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

GRIP	Gelijke Rechten voor Iedere Persoon met een Handicap
MDT	multidisciplinair team
VAPH	Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap
VN	Verenigde Naties